Исправления не допускаются

Итоговый балл ________ ___________________ **Шифр** _____________

(подпись председателя жюри)

Межрегиональные предметные олимпиады КФУ

профиль «Родной (татарский язык)»

Заключительный этап

2022-2023 учебный год

9 класс

I. Ябык иҗекләрдән генә торган 10 сүзле җөмлә уйлап языгыз. / Напишите предложение из 10 слов, состоящие только из закрытых слогов. (10 баллов. *За каждое верное слово по 1 баллу*).

____

____

II. **Хәрефләрне дөрес тәртиптә урнаштырып, сүзләрне табыгыз. Алардан мәкаль төзегез.** / Составьте из букв слова, из слов - пословицу. (10 баллов. *За нахождение слов 5 баллов, за составление пословицы 5 баллов).*

АРОТ МҢЕ РЕБ МАГЛИ АДНАГАН

____

____

III. **Төшеп калган сүзләрне, кирәкле формага куеп, текстта өстәп языгыз.** / Запишите пропущенные слова, поставив в нужной форме. (10 баллов. *За каждый правильный ответ по 1 баллу*).

Шагыйрь сүзе ике 1) __________________ тора. Сүздә 2) ___________ тартык аваз бар. Сузык авазлары - [а] һәм 3) [__]. Сүз сингармонизм законының рәт гармониясенә 4) ________________ . Сүзнең әйтелеше белән язылышы арасында аерма 5) ___________ . Шагыйрь сүзенә 6) ______________ кушымча ялгана, чөнки 7) ____. Бу сүз - 8) _________ алынмасы. Ул 9) ____ дигәнне аңлата. Хатын-кызга карата 10) __________________ диләр.

IV. Җөмләгә 1) синтаксик анализ ясагыз, 2) аның схемасын сызыгыз һәм 3) төрен билгеләгез / Сделайте 1) синтаксический разбор предложения, 2) укажите схему и 3) определите тип предложения (15 баллов. За каждое задание по 5 баллов).

Бердән, атлар арыдылар, икенчедән, караңгы төште, өченчедән, яңгыр ява. (Ф.Х.)

____

____

____

V. Пунктуацион кагыйдәләргә мисаллар уйлап языгыз. / Напишите примеры, соответствующие правилам татарской пунктуации. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный пример).

1) Ара, вакыт, күләм чикләрен белдерә торган исемнәр арасына сызык куела.

2) Җөмлә ахырында килгән эндәш сүз алдыннан өтер куела.

3) Юнәлеш һәм чыгыш килешендәге сыйфат фигыль, исем фигыль белән белдерелгән сәбәп хәлләре ияртүче сүздән ераклашкан очракта аерымланалар һәм өтер белән аерылалар.

4) Синтетик ияртүче аергыч, тәмамлык җөмләләр баш җөмләдән өтер белән аерылмый.

5) Җөмләнең иясе дә, хәбәре дә баш килештәге исем белән белдерелсә, ия белән хәбәр арасына сызык куела.

VI. Хәзерге татар әдәби телендә теге яки бу эшнең, гамәлнең, процессның булу-булмау мөмкинлеге ничек белдерелә? Шул грамматик формалар турында языгыз. Мисаллар белән аңлатыгыз. / Как передается модальное значение возможности процесса, действия в современном татарском литературном языке? Напишите об этом. Приведите

примеры**.** (15 баллов. За описание и подтверждение примером каждой формы по 2 *балла; +3 балла за описание модальности).*

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

VII. Түбәндәге фразеологизмнарның синонимнарын языгыз һәм мәгънәләрен аңлатыгыз. / Напишите синонимы к фразеологизмам и объясните их значения. (10 баллов. Синоним и объяснение его значения оцениваются 2 *баллами*).

1) **Кара таңнан –**

____

____

2) **Сөмсере коелу –**

____

____

3) **Миннән киткәнче, иясенә җиткәнче –**

____

____

4) **Өстен чыгу –**

____

____

5) **Син дигәндә, аяк идәндә -**

____

____.

VIII. «Үз халкының тарихын белмичә яши торган адәм, нинди генә байлыкта һәм рәхәттә яшәсә дә, бу дөньяның матурлыгын тулысынча күрә алмас.» (М.Максут) сүзләрен сез ничек аңлыйсыз? Шушы гыйбарәдә әйтелгән фикергә таянып, 80 сүздән артмаган инша языгыз. /«Человек, незнающий историю своего народа, в каком бы богатстве и роскоши не жил, не сможет увидеть всю красоту этого мира» (М. Максут) Напишите, как вы понимаете данные слова автора? Опираясь на это выражение, напишите сочинение (не более 80 слов) (20 баллов).